

PODLIPANSKÉ MUZEUM

Bc. Pavel Fuchs

1

MĚSTO

Revitalizace a dostavba Podlipanského muzea v Českém Brodě

město - širší vztahy

Tato diplomová práce se skládá ze tří nedílných částí.

1. MĚSTO

Ukazuje Český Brod, Podlipansko, silné a slabé stránky prostředí. Řeší, jaké požadavky na Podlipanské muzeum komunita klade a jak by stavební záměr mohl okolí rozvíjet.

2. MÍSTO

Zabývá se historií stávající budovy, vytváří konkrétní stavební program, hodnotí a inspiruje se podobnými příklady odjinud.

3. NÁVRH

Představuje finální architektonickou studii.

*Bc. Pavel Fuchs, atelier GIRSA-ČTVERÁK
FA ČVUT 2021*

Obsah části MĚSTO

Proč Podlipanské muzeum	6
Město - širší vztahy	12
Body a cíle	16
Klíčové stavby - současníci	20
Příroda a archeologie	30
Dopravní tepny	32
Autobusové linky	34
Český Brod a jeho obyvatelé	36
Osy a tepny města	40
Veřejný život	42
Regulační plán	44
Mapa městské pam. zóny	45
Zdroje	46

PROČ PODLIPANSKÉ MUZEUM?

českobrodská perla a její problémy jako diplomová práce

V Českém Brodě jsem se narodil, žiji a snažím se svému městu i aktivně pomáhat. Podlipanské muzeum je jednou z nejhodnotnějších staveb regionu, reprezentuje ho v různých publikacích, jeho stav a osud ale není dobrý.

Postaveno bylo dle projektu Antonína Balšánka, českobrodského rodáka. Počátky muzea nebyly jednoduché, stavba byla dokončena po desetiletích komplikací v době, kdy byl určujícím směrem funkcionalismus a přezdobený „chrám umění“ s takřka kostelní dispozicí už působil jako anachronismus.

Stavba byla symbolem hrdosti města a jeho obyvatel, pořádaly se v ní nejen výstavy, ale i přednášky a sídlily zde různé spolky (klubovna legionářů) a archiv. Nikdy již nedošlo na plánované rozšíření. Podlipanské muzeum se v šedesátých letech stalo součástí okresního muzea v Kolíně jako jeho pouhá pobočka.

Jako dítě jsem v něm zažil mnoho zajímavých výstav. V posledních deseti letech ale budova chřadne velice rychle. Vzhledem k absenci vytápění a několika haváriím či závadám v expozicích je prakticky nevyužívaná a často uzavřená. Naštěstí byla v minulých letech opravena čelní fasáda. Muzeum už na sebe nepoutá pozornost kolemjdoucích padající omítkou, ale vnitřek stavby je na tom hůře.

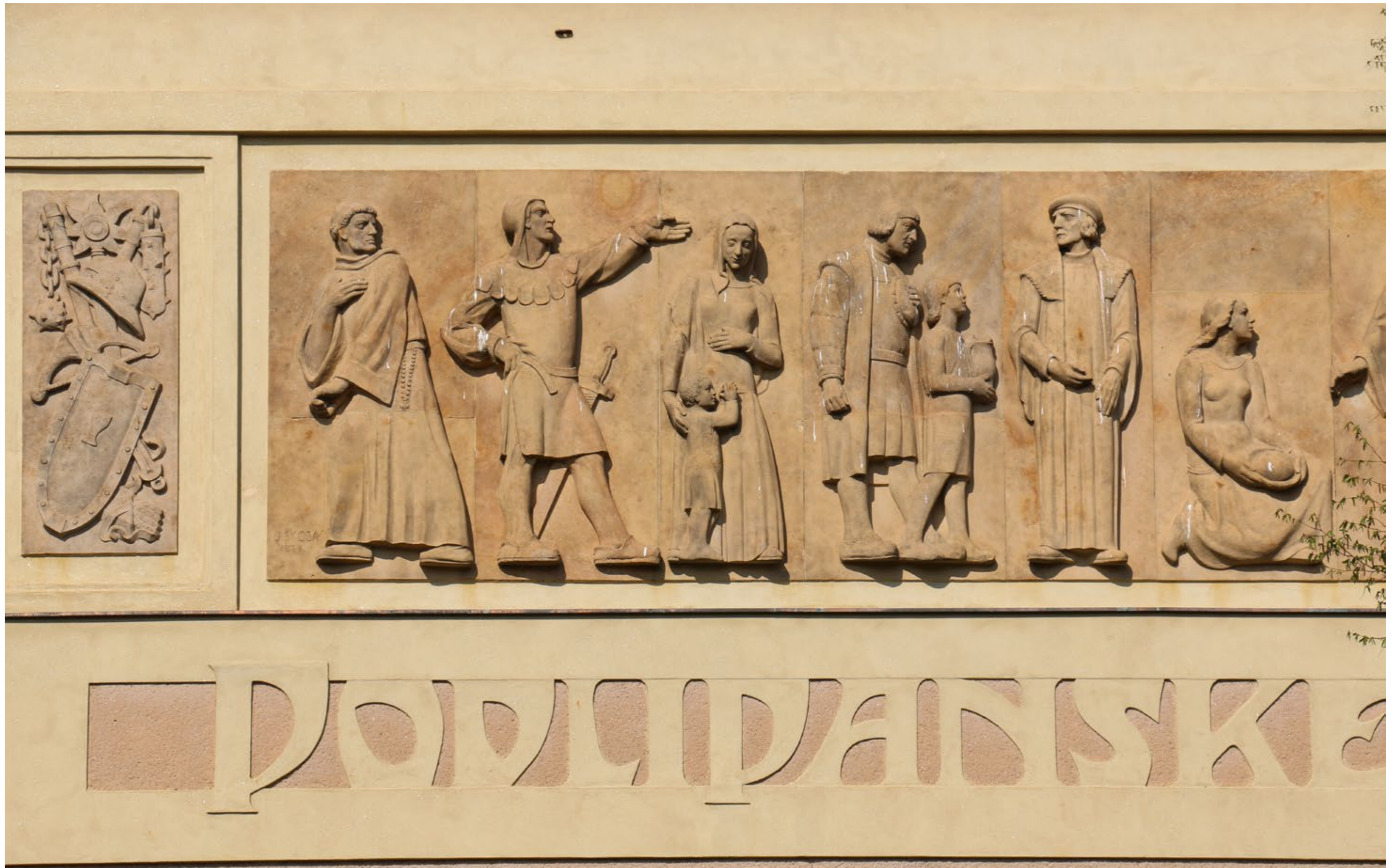
O muzeum se přestali zajímat místní lidé. Tato diplomová práce by chtěla ukázat, jak vdechnout budově nový život její revitalizací a dostavbou, aby se znovu jednalo o moderní muzejní instituci a jedno z kulturních center regionu. Cílem je umožnit zde nejenom nové zážitky pro návštěvníky, ale i kvalitní péči o historickou paměť kraje. Dále se práce zabývá napojením na zahrady dalších veřejných budov v okolí.

Obr. A.1

Obr. A.2-A.3

Obr. A.4

MĚSTO - ŠIRŠÍ VZTAHY

na dohled od Prahy mezi Labem a Sázavou

Velká část plusů a minusů života na Českobrodsku vzniká z blízkosti hlavního města. Mnohé služby jsou dostupné, pracovní nabídka velkoměsta zvyšuje životní standard. Spolkový život či kultura ve městě ale zakrňuje, protože se nesnaží soupeřit s pražskou konkurencí. Město leží na rozhraní rovinatého Polabí a dynamické krajiny údolí a rozsáhlých lesů Černokostecka.

Centrum Prahy je vzdálené 31km. Dostupnost autem je možná po silnici číslo dvanáct či „hradecké“ dálnici D11. Vlaky v městě zastavují pouze osobní a spěšné, interval do Prahy je 30 minut, podobná je i dojezdová doba na Masarykovo nádraží. Ve špičkách pracovních dnů další posilové spoje míří na Hlavní nádraží. Spojení do Kolína, který je okresním městem, je hlavně o víkendech jen každou hodinu.

Všechna okolní sídla nabízejí ráno podobný obrázek davů dojíždějících do hlavního města. To klade zvýšené nároky nejen na kapacitu komunikací, ale i parkovací stání v bodech přestupu na veřejnou dopravu. Český Brod se od okolních měst a vesnic liší stagnací počtu obyvatel. Přímo ve městě vzniklo pouze několik menších developerských projektů, opravdu zásadní stavby jsou stále v plánech. Obyvatelé nepřibyli, ale požadavky například na školská zařízení ano, dochází ke sporům mezi starosty okolních vesnic a městem, za jakých podmínek bude zajišťován provoz dvou zdejších základních škol.

Dopravní tahy jsou vedeny lineárně z Prahy směrem na východ. Mnoho řidičů kamionů si přes malé silnice zkracuje cestu mezi dálnicemi. Síť cyklostezek a obecně volný pohyb chodců a cyklistů po krajině je oproti jiným místům Čech podprůměrný. I drobné silnice dnes slouží napojení satelitních měst.

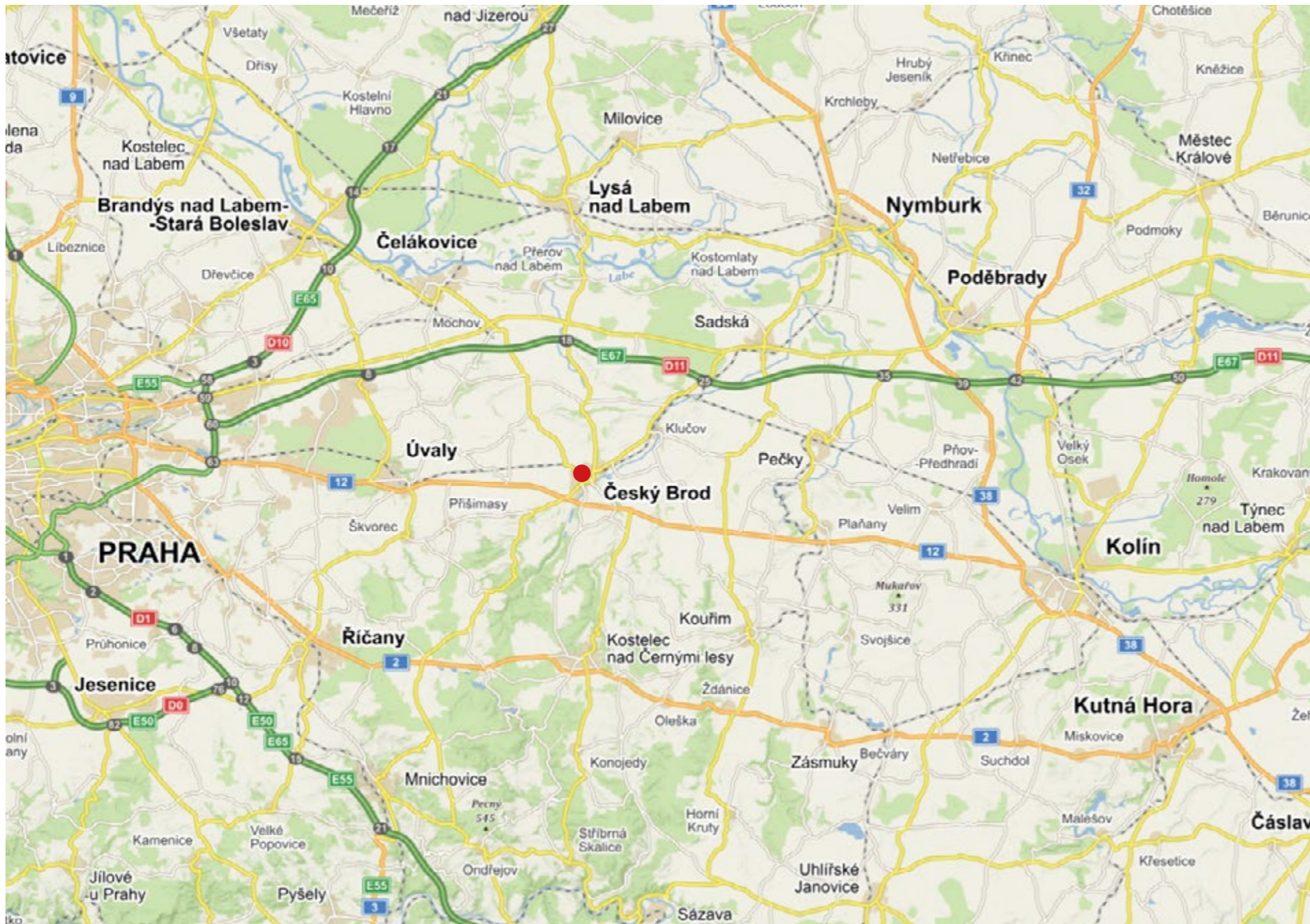
Zmíněné jevy dokumentujeme dále na schématech zabývajících se dopravou i významnými body. Těch je v okolí velké množství, zatím nefungují jako síť. I když se velká pozornost obrací k Praze, například divadlo v Kolíně nabízí pohostinsky pražská představení, na která je v hlavním městě nemožné sehnat vstupenku

Obr. 1.1 Rychlé spojení do Prahy je požehnáním i problémem regionu.

Obr. 1.2 Kapacita parkovišť u nádraží i dalších cest je všeobecně nedostatečná

Pl. 1.1

POLOHA A OKOLÍ

BODY A CÍLE

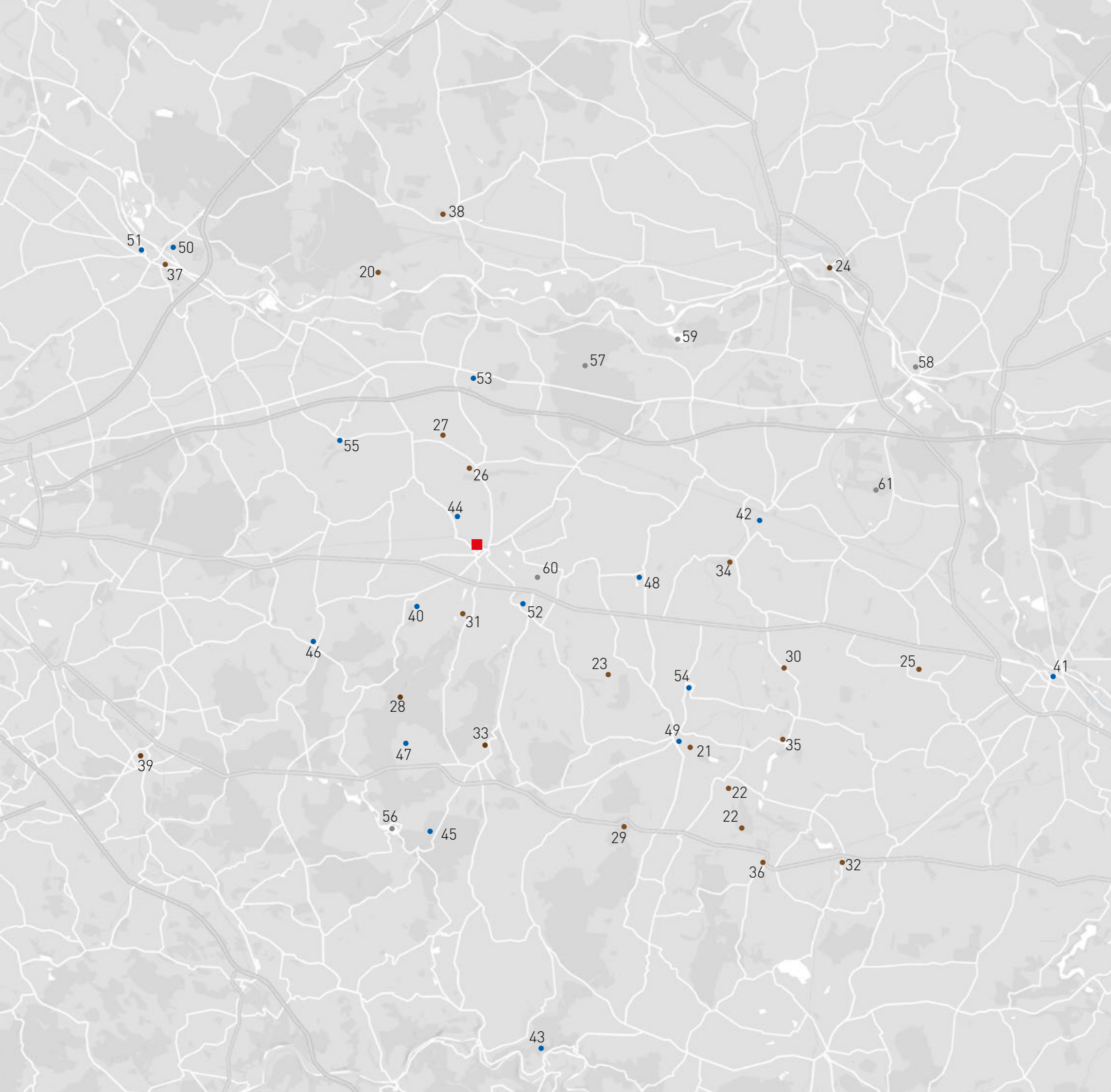
Muzeum by mělo zapadat do sítě zájmových bodů v okolí a částečně jí i sloužit. Být výchozím bodem, rozcestníkem.

MUZEA

- 1 Centrum sklářského umění - Sázava
- 2 Muzeum Bedřicha Hrozného - Lysá n. Labem
- 3 Muzeum - Čelákovice
- 4 Muzeum - Říčany
- 5 Muzeum hrnčířství - Kostelec n. Černými lesy
- 6 Muzeum Kouřimska - Kouřim
- 7 Muzeum kubismu - Libodřice *(uzavřeno)*
- 8 Muzeum pivovarské - Kostelec n. Černými lesy
- 9 Muzeum - Poděbrady
- 10 Muzeum Praha-východ - Brandýs n. Labem
- 11 Muzeum - Nymburk
- 12 Muzeum - Kolín
- 13 Muzeum traktorů a zem. techniky - Chotouň
- 14 Památník Josefa Lady - Hrusice
- 15 Skanzen - Kouřim
- 16 Skanzen - Přerov nad Labem

GALERIE

- 17 Galerie Městské divadlo - Kolín
- 18 Galerie Jan Svatoš - Kostelec n. Černými lesy
- 19 Galerie Kotelna - Říčany

HISTORICKÉ PAMÁTKY

- 20 Byšičky - kruhová obec
- 21 Hradiště Stará Kouřim
- 22 Kamenné mosty - Toušice a Zásmyky
- 23 Lipanská mohyla
- 24 Nymburské památky
- 25 Památník bitvy u Kolína
- 26 Sladovna a pivovar - Kounice
- 27 Sýpka Týnice - Vykáň
- 28 Šember
- 29 Švehlův památník - Ždánice
- 30 Tvrz - Hradenín
- 31 Tvrz - Tuchoraz
- 32 Zámek - Bečváry
- 33 Zámek - Kostelec n. Černými lesy
- 34 Zámek - Ratboř
- 35 Zámek - Svojšice
- 36 Zámek - Zásmyky
- 37 Zámek - Brandýs n. Labem
- 38 Zámek - Lysá nad Labem
- 39 Zřícenina hradu - Říčany

VÝZNAMNÉ SAKRÁLNÍ, ŽIDOVSKÉ PAMÁTKY

- 40 Bazilika Nanebevzetí Panny Marie - Tismice
- 41 Chrám sv. Bartoloměje, židovské město - Kolín
- 42 Jubilejní chrám Mistra Jana Husa - Pečky
- 43 Klášter Sázava
- 44 Kostel sv. Havla - Štolmíř
- 45 Kostel sv. Jiří - Aldašín
- 46 Kostel sv. Jiří - Hradešín
- 47 Kostel sv. Martina - Kozojedy
- 48 Kostel sv. Prokopa - Chotouň
- 49 Kostel sv. Štěpána - Kouřim
- 50 Kostely Staré Boleslavi
- 51 Židovské památky - Brandýs n. Labem
- 52 Židovské památky - Přistoupim
- 53 Zřícenina kaple Povýšení sv. kříže - Bříství
- 54 Zřícenina kláštera - Klášterní Skalice
- 55 Zřícenina kostele sv. Martina - Vyšehořovice

LETOVISKA A DALŠÍ ZAJÍMAVOSTI

- 56 Jevany
- 57 Kersko
- 58 Lázně Poděbrady
- 59 Sadská
- 60 Vysílač Liblice
- 61 Zkušební železniční okruh - Velim

KLÍČOVÉ STAVBY - SOUČASNÍCI

V širším okolí Českého Brodu můžeme najít mnoho skvělých příkladů moderní architektury různých směrů (secese, kubismu, funkcionalismu), s jejichž historickým odkazem se teprve postupně pracuje a objevuje se i jejich turistický potenciál (splňující dnešní touhou po „pomalém“ vzdělaném turistovi neničícím genius loci). Některá místa jsou přístupná i zevnitř, při plnění své původní funkce či jako muzeum.

- 1 Bauerova vila - Libodřice
- 2 Beniseova vila - Lysá nad Labem-Litol
- 3 Buvila (letní) - Kostelec nad Černými lesy
- 4 Buvila - Kolín
- 5 Hvězdárna - Ondřejov
- 6 Husův sbor - Kolín
- 7 Jubilejní chrám mistra Jana Husa - Pečky
- 8 Krematorium - Nymburk
- 9 Městský hřbitov - Poděbrady
- 10 Nový zámek - Ratboř
- 11 Schauerova vila - Jevany
- 12 Sokolovna - Český Brod
- 13 Sklárna - Sázava
- 14 Vilová čtvrť - Klánovice
- 15 Volmanova vila - Čelákovice

Výběr je veden pouze jako reprezentativní a odráží i subjektivní povahu autora. Upozorňuji hlavně na stavby osamocené, v prostředí okolních městeček je koncentrace větší. V nikdy nekončícím objeovávání by mohlo pomoci právě fungující muzeum.

1. Bauerova vila - Libodřice

Josef Gočár navrhl vilu pro židovského velkostatkáře Adolfa Bauera (stavba 1912-1914). Je ojedinělým příkladem kubismu na venkově. V roce 2007 byla ukončena nákladná rekonstrukce a vila sloužila jako muzeum, které je od roku 2018 bohužel dlouhodobě uzavřeno.

Obr. 1.3

2. Beniesova vila - Lysá nad Labem-Litol

Vila generálního rady cukrovaru dnes trpí zmenšením zahrady. I cukrovar, ke kterému funkčně náležela, je již demolován. Architekt Emil Králíček tu v roce 1912 provedl stavbu hýčící detaily inspirovanými diamantovým dekorem.

Obr. 1.4

3. Buvila (letní) - Kostelec nad Černými lesy

Jaroslav Fragner spojil ve dvacátých a třicátých letech 20. století svoje působení s velkými realizacemi průmyslových a obchodních staveb, což ho přivedlo do kontaktu i s majitelem kolínské elektrárny Ing. Václavem Budilem. Kompaktní stavba s výhledem do kraje a provokativní lávkou stojí na hraně svahu od roku 1934.

Obr. 1.5

4. Buvila - Kolín

Fragner navrhl pro ředitele Budila i rodinný dům v Kolíně, s kompletním návrhem vestavěného nábytku a několikastránkovým manuálem, jak nejúčelněji používat moderní kuchyň. Taktéž Fragnerovy intervence v kolínské elektrárně na Zálabí (dnes převážně teplárna) jsou například z mostu na Labi možné zahlédnout dodnes. Pár set metrů od vily stojí i prodejní budova firmy Tatra s Fragnerem organicky pojatým schodištěm.

Obr. 1.6

5. Hvězdárna - Ondřejov

Podle projektu Josefa Fanty začal pod vedením dr. Josefa Jana Friče vznikat od roku 1901 areál, věnovaný k desátému výročí republiky československé státu. Areál s dalšími modernějšími architektonickými vstupy je od roku 1993 sídlem Astronomického ústavu Akademie věd České republiky. Volně přístupný parkový prostor kloubí vědu, techniku a botaniku s uměním a architekturou.

Obr. 1.7

6. Husův sbor - Kolín

Modlitebna s typickou štíhlou věží a komplexem dalších prostor kolumbaria, přednáškového sálu a fary (projekt arch. Vladimíra Walenfelse, dostaveno 1932). V roce 1948 byla na prostranství před kostel umístěna monumentální socha Jana Husa, původně umístěná na kolínském hlavním náměstí. Bílek původně navrhoval velikost pomníku 15 metrů, schválených bylo sedm.

Obr. 1.8

7. Jubilejní chrám Mistra Jana Husa - Pečky

Kostel postavený s americkou podporou v rozvíjejícím se průmyslovém městě ve stylu geometrické secese s interierovými prvky kubistických tvarů (arch. Ondřej Liska). Stavba se podařila i během válečných let 1914-16, veškeré vybavení bylo vytvořeno místními podniky a řemeslníky. U svítidel, které jsou asi nejpůsobivějším prvkem, je proto netradičně použito v Pečkách vyrobených provazů.

Obr. 1.9

8. Krematorium - Nymburk

Jediná stavba Bedřicha Feuersteina na českém území vzbudila svým puristickým vzezřením ohlas i v zahraničí, kde nakonec architekt hlavně působil (Francie, Japonsko společně s Antonínem Raymondem). 1922-1923

Obr. 1.10

9. Městský hřbitov - Poděbrady

Část hřbitova v místní části Kluk navrhl Josef Fanta (1902-03). Zaujme hlavně hřbitovní zed' s jednotnou úpravou hrobů a reliéfy Františka Bílka.

Obr. 1.11

10. Nový zámek - Ratboř

Pro bratry z cukrovarnické rodiny Mandelíků projektoval (1910-13) Jan Kotěra vilu vedle starého zámku v Ratboři. Dnes objekt slouží jako hotel, restaurovaný dle vlastních Kotěrových fotografií. Vila byla koncipována jako dvojdom.

Obr. 1.12

11. Schauerova vila - Jevany

Reprezentant vilové zástavby v letovisku mezi lesy a rybníky s největším rozmachem za první republiky. Občas se pro Jevany používá označení „české Beverly Hills“. Architekt Vladimír Grégr se ostatně uplatňoval i na pražském Barrandově. Vila samotná si zahrála ve filmu Vyšší princip, kde představovala sídlo velitele gestapa.

Obr. 1.13

12. Sokolovna - Český Brod

Společné dílo Antonína Balšánka a Jana Kouly. Balšánek se podílel hlavně na interierech, které zdobí busty osobností české kultury a kazetové stropy. Z exteriéru jsou výrazné hlavně vstupní edikuly se sochami gryfů (lev s křídly a hlavou ptáka).

Obr. 1.14

13. Sklárna - Sázava

Reprezentant mimořádných industriálních staveb regionu. Světově úspěšný výrobce technického skla, používaného v laboratořích, byl schopen vyrobit i fasádu Nové scény Národního divadla. V areálu do sebe splývají části z 19. století až po parabolickou halu z šedesátých let století dvacátého.

Obr. 1.15

14. Vilová čtvrť - Klánovice

Podnikatel Václav Klán založil osadu, která se díky železniční zastávce a umístění v krásném lese stala mondénním centrem první republiky. Projekt připomíná anglická zahradní města (architekt koncepce Rudolf Utěšil).

Obr. 1.16

15. Volmanova vila - Čelákovice

Jiří Štursa a Karel Jan připravili pro továrníka Josefa Volmana reprezentativní sídlo se střešním bazénem. Mimořádně rozsáhlý a nákladný příklad funkcionalistické architektury dlouhá léta chátral, rekonstrukce se dočkal po roce 2010.

Obr. 1.17

PŘÍRODA A ARCHEOLOGIE

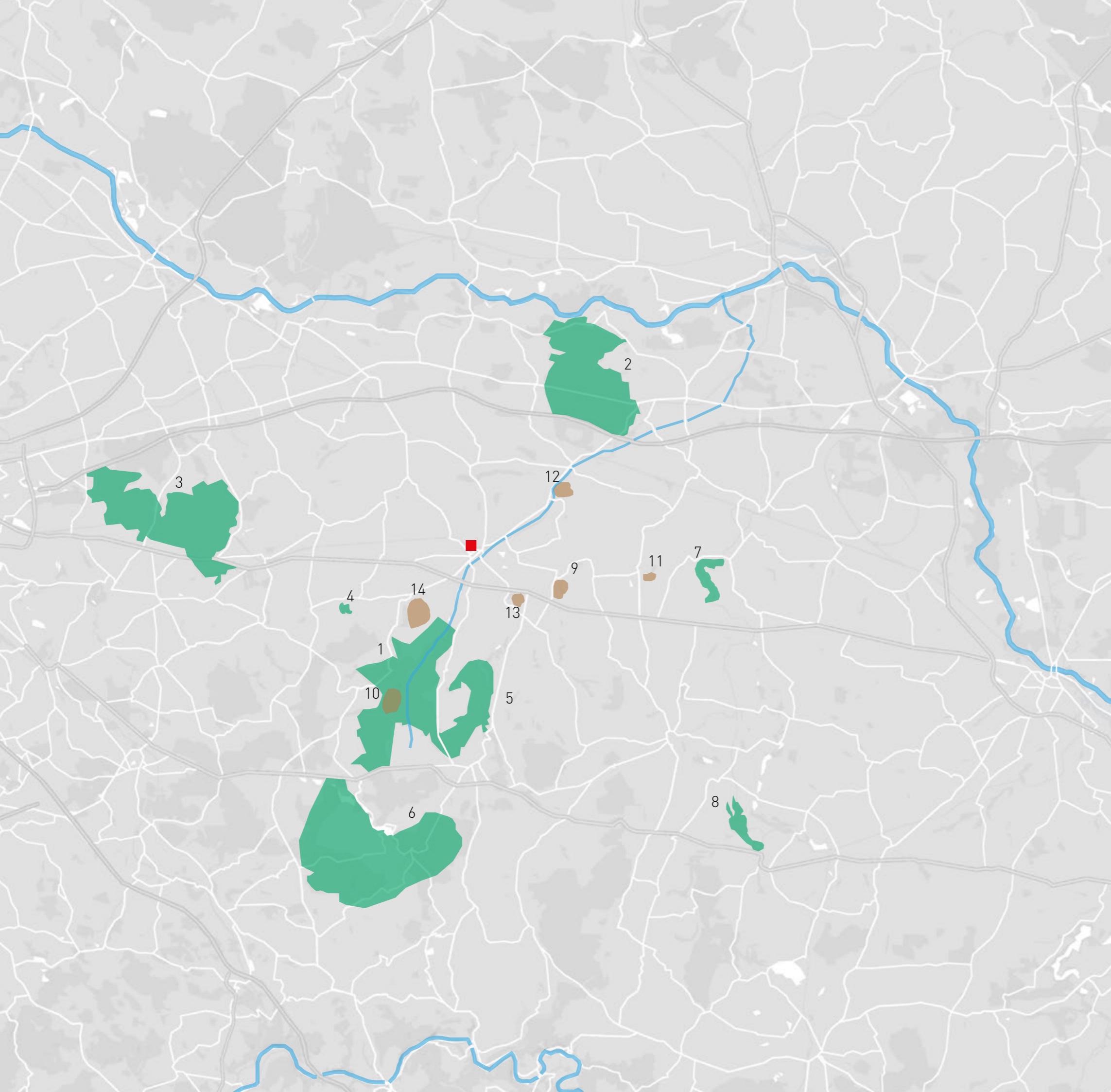
Muzeum upozorňuje i na přírodu ve svém regionu. Je také správcem rozsáhlých sbírek a vědomostí o důležitých hradištích a archeologických nalezištích.

VÝZNAMNÉ PŘÍRODNÍ A REKREAČNÍ LOKALITY

- 1 Dolánky - Údolí Šembery
- 2 Kersko
- 3 Klánovický les
- 4 Klepec
- 5 Peklo - údolí
- 6 Voděhradské bučiny a Jevany
- 7 Vrbčany - Radim - údolí
- 8 Zásmuky - Vlčí důl

HRADIŠTĚ, ARCHEOLOGICKÁ NALEZIŠTĚ

- 9 Bylany
- 10 Doubravčice
- 11 Chotouň
- 12 Klučov
- 13 Přistoupim
- 14 Tismice

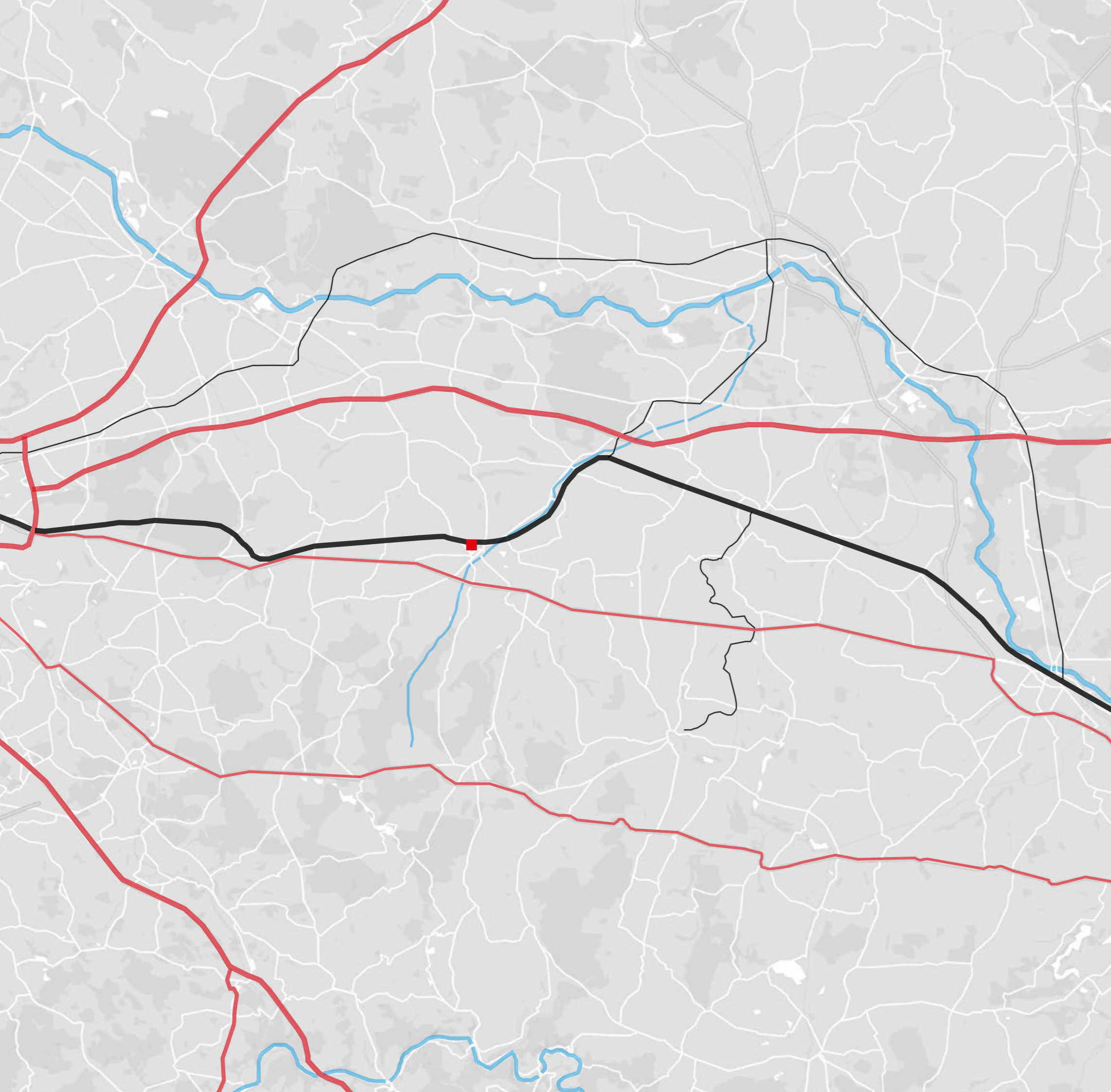

DOPRAVNÍ TEPNY

Mapa ukazuje obklíčení tepnami centrálně směřujícími do Prahy. Další spojení chybí či je problematické bez dostatečných kapacit.

LEGENDA KLÍČOVÝCH KOMUNIKACÍ

- Dálnice
- Silnice I. třídy
- Hlavní železnice Praha-Kolín-Vídeň
- další důležité železnice pro situaci v regionu

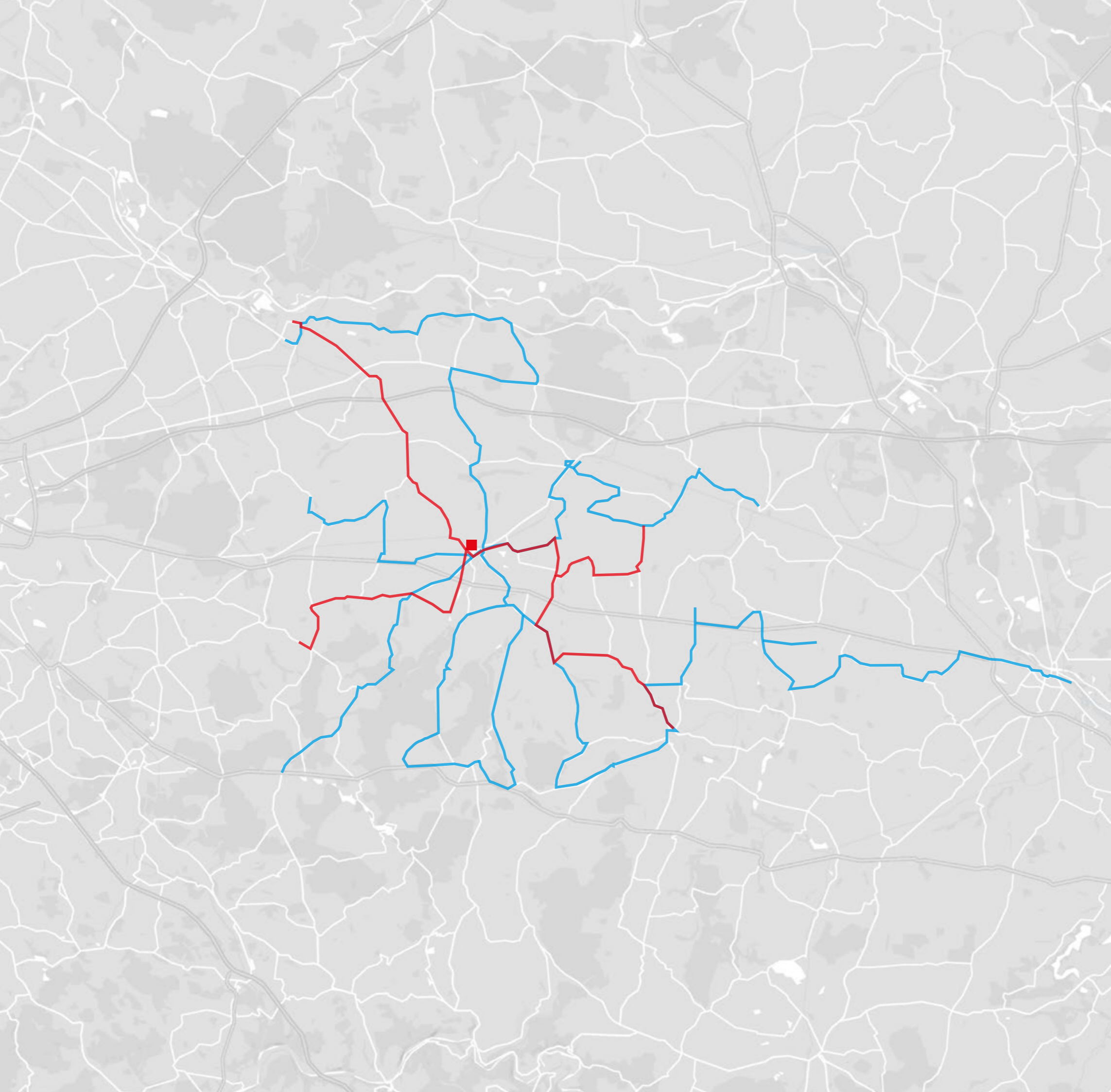

AUTOBUSOVÉ LINKY

Autobusy jsou součástí, stejně jako železnice, Pražské integrované dopravy s pravidelným hodinovým intervalem.

LEGENDA

- Linky zastavující přímo u muza
- Ostatní autobusové linky

ČESKÝ BROD A JEHO OBYVATELÉ

Sedmitisícové město a centrum pro mnoho vesnic. Dlouho vlastněný pražskými biskupy. Rozvíjející se po napojení na hlavní trať Praha-Vídeň. Městská památková zóna.

Město založil pravděpodobně pražský biskup Jan I. ve 12. století. U této trhové osady překonávala Trstenická stezka říčku Šemberu a obchodníci pokračovali až do jihozápadní Evropy. Nedaleko od města proběhla bitva u Lipan, klíčová událost konce husitských válek. Zikmund Lucemburský následně povýšil Brod na město královské. Požár roku 1512 a třicetiletá válka další rozvoj pozastavily.

Roku 1845 projel městem první vlak z Vídně do Prahy a kolem železnice vznikly průmyslové podniky, velikost města se zdvojnásobila. Významným byl cukrovar, jehož plocha je dnes nejvýznamnějším rozvojovým územím, slibujícím znovu až třetinový nárůst obyvatel.

Karel Macháček pojmenoval svůj závod Kar-Ma a jeho akronym se stal obecným označením pro všechny plynové ohřívače vody. Výhodné postavení v centru republiky zapříčinilo stavby různých vysílačů, využívaných i jako rušičky vysílání ze západní Evropy. Dnes stojí již jen dvojice věží (tzv. Vysílač Liblice B), s výškou 355 metrů se jedná o nejvyšší stavbu v republice.

Místními částmi jsou vesnice Liblice, Štolmíř a Zahrady. Ve městě jsou tři mateřské a dvě základní školy, víceleté gymnázium. Nemocnice dnes funguje v omezeném rozsahu jako léčebna dlouhodobě nemocných.

Pl. 1.2

BUDOVA PODLIPANSKÉHO MUZEA

Hlavní výkres Regulačního plánu památkové zóny, který zatím po dlouhém projednávání nebyl schválen, například z důvodu velmi přísných nepřekonatelných stavebních čar v dvorních partiích domů okolo náměstí. Takové nařízení je nejen nepřijatelné pro majitele nemovitostí, ale hlavně narušuje původní rostlou strukturu dvorů (známou z fotografií 19. století). Plán počítá se stavební rezervou pro muzeum v přísné podobě krátkého severovýchodního křídla.

Pl. 1.3

● **BUDOVA PODLIPANSKÉHO MUZEA**

Stabilní katastr (1842) ukazuje postupný rozvoj města od centra se složitou strukturou špalíčků na náměstí. V naší lokalitě zatím můžeme vidět jen stavbu chudobince (dnes domov důchodců) jižně přes cestu od parcely muzea.

Obr. 1.18 Pomník Prokopa Holého před radnicí, Karel Opatrný 1910

Obr. 1.19 Bašta hradeb z červeného pískovce

Obr. 1.20 Kostel sv. Gotharda se zvonící

OSY A TEPNY MĚSTA

Město žíví i ničí hlavní železniční koridor a silnice první třídy č. 12. Život se odehrává hlavně na spojnici nádraží - centrum - sídliště. Další sekundární tepny určují významné budovy a cesty do okolních vesnic.

LEGENDA

- Silnice I. třídy
- Hlavní železnice Praha-Kolín-Vídeň
- Hlavní tepna města
- Sekundární tepny města
- Budova muzea

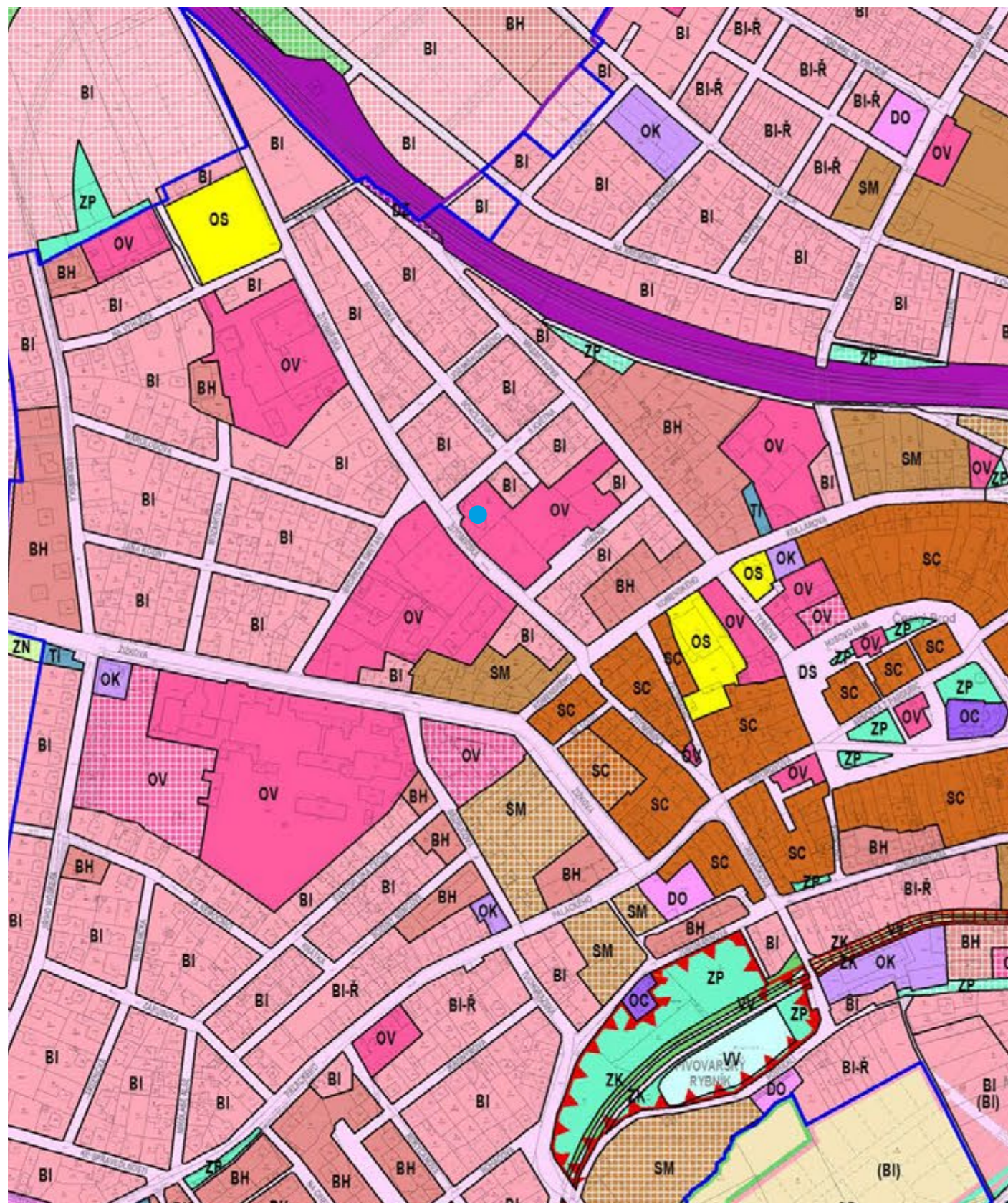
VEŘEJNÝ ŽIVOT

Pohyb lidí určují služby, které v jednotlivých částech města nalezneme. Muzeum nenajdeme přímo v centru, kde je život největší díky nakupujícím.

Může ale tvořit zajímavé centrum obytné čtvrti, kde se taktéž nachází mnoho škol a sociálních služeb. Hlavně školy jsou hodně roztrženy, není výjimkou, že dítě za devět let života na jedné instituci vystřídá i čtyři budovy. (A to nepočítáme jídelny a tělocvičny, které také nejsou přímo u škol.)

LEGENDA

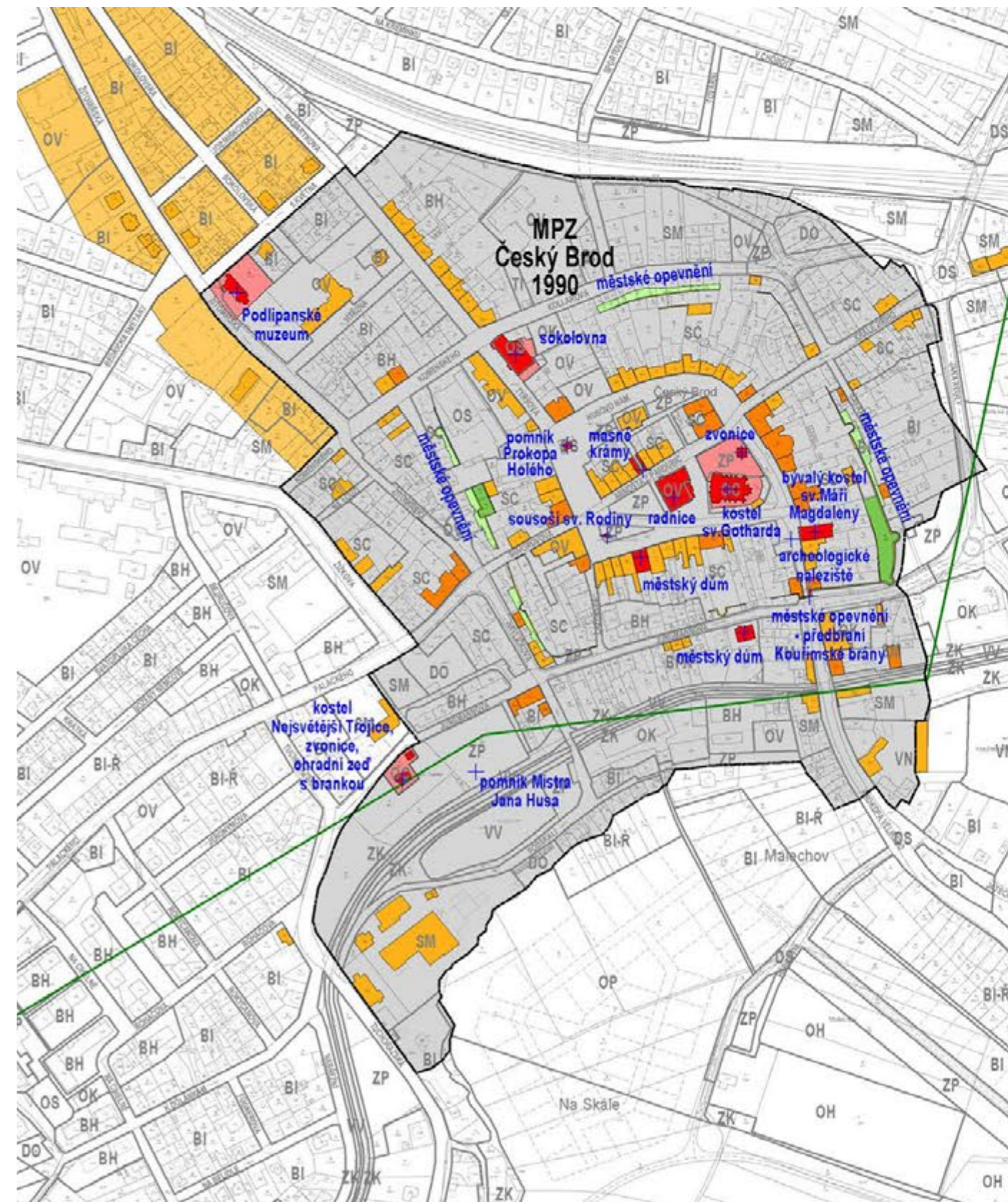
- Domy s obchody a službami
- Úřady, sociální a veřejně prospěšné služby
- Školská a sportovní zařízení
- ◆ Budova muzea

Pl. 1.4

● BUDOVA PODLIPANSKÉHO MUZEA

Na hlavním výkresu územního plánu vidíme komplikované napojení, kdy budova muzea stojí na hranici plochy občanské vybavenosti (a centra vůbec) a plochy s velmi kvalitní obytnou zástavbou.

Pl. 1.5

Mapa Městské památkové zóny

ZDROJE

ZDROJE OBRÁZKŮ

- Obr. 1.A-1.D autor
Obr. 1.1 https://cs.wikipedia.org/wiki/Esko_Praha#/media/Soubor:City_elefant-Masarykovo_n%C3%A1dra%C5%BE%C3%AD.jpg
Obr. 1.2 cesbrod.cz/item/prvni-hodina-zdarma-v-centru-mesta-a-dalsi-zmeny-v-parkovani/category/z-mesta?mobile
Obr. 1.3 https://cs.wikipedia.org/wiki/Bauerova_vila#/media/Soubor:Bauerova_vila_-_Libod%C5%99ice_3.JPG
Obr. 1.4 <https://pamatkovykatalog.cz/vila-cukrovaru-12176188>
Obr. 1.5 <https://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/kostelec-nad-cernymi-lesy/budilova-letni-vila>
Obr. 1.6 <https://www.archiweb.cz/b/budilova-vila-v-koline>
Obr. 1.7 <https://www.mukarov.cz/turisticke-informace/kam-na-vylet/turisticke-cile/hvezdarna-ondrejov>
Obr. 1.8 <http://prochazkakolinem.cz/khus.html>
Obr. 1.9 <https://www.cestyapamatky.cz/toulava-kamera/13-pecky-kubisticky-kostel>
Obr. 1.10 <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/mestske-krematorium-nymburk>
Obr. 1.11 <https://regiony.rozhlas.cz/v-podebradech-nemaji-jen-lazne-mistni-hrbitov-je-statem-chranenou-pamatkou-7431220>
Obr. 1.12 https://www.idnes.cz/bydleni/na-navsteve/chateau-kotera.A141218_154115_stavba_web
Obr. 1.13 <https://www.novinky.cz/bydleni/tipy-a-trendy/clanek/vila-manzelschauerovych-je-perlou-slavnych-jevan-169309>
Obr. 1.14 <http://www.sokolskepamatky.eu/objekty/detail/sokolovna-t-j-sokol-cesky-brod/>
Obr. 1.15 https://www.fabriky.cz/kominy/kominove_vodojemy/sazava_komin_sklarna_kavalier/index.htm
Obr. 1.16 https://www.idnes.cz/bydleni/na-navsteve/klanovice-praha-vily-bydleni-v-praze-city-life-nadrazi.A200505_160112_dum_osobnosti_web
Obr. 1.17 <http://alesjungmann.cz/project/volmanova-vila-celakovice/>
Obr. 1.18 <https://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/cesky-brod/pamatnik-prokopa-holeho>
Obr. 1.19 <https://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/cesky-brod/mestske-hradby>
Obr. 1.20 <https://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/cesky-brod/kostel-sv-gotharda>

ZDROJE PLÁNŮ

- Pl. 1.1 mapy.cz
Pl. 1.2 cesbrod.cz/category/uzemni-plan
Pl. 1.3 <https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/archiv.html>
Pl. 1.4 cesbrod.cz/category/uzemni-plan
Pl. 1.5 cesbrod.cz/category/uzemni-plan

